

96536471-1	09/01/2026	הארץ - גלריה	עמוד 51	1	24.14x27.64
בנימין זאב הרצל - בהקשר לציורו - 80790					

בין קפקא לניר עוז :

מצטט את ההודעה האחרונה של דניאל שהקליטה להוריה: "אני מחבקת את אמיליה ואומרת לה אהובה שלי, אני מצטט ערת, אנחנו עומדות למות".

מכאן, במלאכת פסיפס מרגשת, הנעה בין הומנים כאילו היתה רחפן סיני וריו, חוזר המספר אל ימי סבא רבא שלו ואל אחד העם, הוגה הציונות הרוחנית (להבדיל מן הציונות המדינית של הרצל), ומצטט: "מוכרחים אנו להיזהר לבלתי עורר עלינו חמת עם הארץ על ידי מעשים מגונים... עלינו להתהלך איתו באהבה וכבוד, ואין צורך לומר בצדק ובמשפט". במקום זה, כותב שמעוני, נולדה אצל המתיישבים נטייה לעריצות, וכדברי אחד העם הם "מתהלכים עם הערבים באיבה ואכזריות, משיגים גבולם שלא בצדק, מכים אותם בחרפה בלי כל סיבה מספקת, ומתפארים עוד כי כן יעשו".

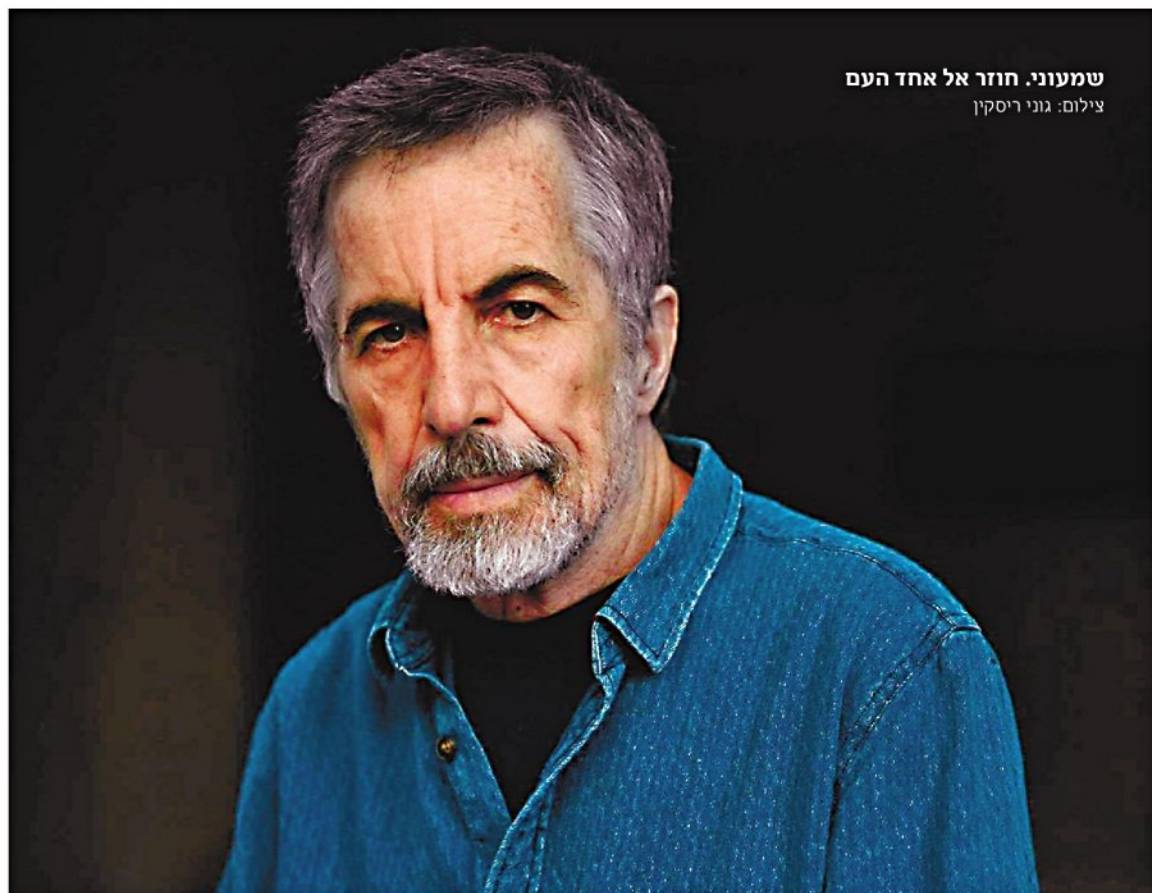
זו מסה פראית וחסרת גבולות, שמתפרעת בין סיפור, הגות וכתביה אישית ביוגרפית, ויובל שמעוני מחזיר לה את כבוד דה ומעמדה שהיו לה בראשית הכתיבה העברית. את משורר האידיולות מביא נכדו אל הקיבוצים המופקרים, השרופים, אל הנרצחים והחטופים המעמידים בסימן שאלה את הציונות המדינית של הרצל, שניצחה בגדול את הציונות הרוחנית, התרבותית, של אחד העם. מכאן מלהטט שמעוני בין מלחמת ששת הימים למלחמת ההתשה שגבתה את חייהם של מאות חיילים, ואל עמירים ניר ואל חנוך לוין ואל שירו של הבן ב"מלכת אמבטיה": "אבי היק, כשתעמוד על קברי / וקן ועייף ומאוד ערירי, / ותראה איך טומנים את גופי בעפר / ואתה עומד מעליי, אבי, / אל תעמוד אז גאה כל כך, / ואל תוקוף את ראשך, אבי... ואל תאמר שהקרבת קורבן, / כי מי שהקריב הייתי אני, / ואל תדבר מילים גבוהות / כי אני כבר מאוד נמוך אבי".

בכוח גלגל התנופה חסר המעצורים של המסה החתירה ניהל מניע הפרק השלישי אל הימים הללו, ושמעוני שולף סג"מ צעיר, גבר נאה שזקנו מעוצב וגזוז בקפידה, שהעלה לטוויטר: "אשכרה יש כאן צד אחד שהוא הטוב המוחלט וצד שני שהוא הרע המוחלט... נדרשת כאן נכבה נוספת, גירוש כיבוש התיישבות זו הנוסחה, אין פתרון אחר". ומצטט גם את סגן יושב ראש הכנסת המבהיר: "אנחנו יותר מדי הומניים. לש"ר

רוף את עוזה עכשיו, לא פחות!". והספר נעצר, מתנשף, ומניח לסרטונים מעזה להתפרץ למסכים: ילד ששומר מכל משמר את נעליו הגדולות של אביו, אמבולנס צופר ומהבהב בחשכת הלילה, איש כבן 50 עם כרס קטנה רץ וזועק "אשת... הבן שלי... בני היחיד... אני שים תעורו לי". ושמעוני חושף עצמו כצופה בסרטוני הזוועה ברשת, שביניהם מתפרצות פרסומות לקרם המעלים קמ"טי וקנה ולביטוח נסיעות של הראל, ומתוודה כי מיד אחרי מלחמת לבנון הראשונה, כשעוד חי לבדו, הפליג במעבורת לאי ביוון.

שמעוני, שעד כה הסתיר את סערת הנפש תחת מסווה של מספר קרימוז, דקדקן בפרטים, כזה שיכול היה כמעט להשתלב בורם "הרומן החדש" הצרפתי המשעמם בנוסח אלן רוב־גרֶיייה, קלוד סימון ומישל בוטור — מתגלה כמסאי סוער מהליגה של הרצל, אחד העם, ובוטינסקי, ברנה, א"ד גורדון. נכדו של משורר האידיולות מחזיר למסה את גדולתה. המסה, המטשטשת את הגבול בין הכותב לנכתב, בין ההתנסות האישית לתוכחה הציבורית, המתירה לכותב־הצופה לחשוף גם את בנו הפיויקאי ואת נכדתו שנכנסה לגן בקליפורניה, שם "לא תשיר לאל המכין מִטְבָּח ליוונים ולא תתחפש למלכת אסתר שבוכותה נטבחו 75 אלף פרסים".

לקראת סוף הספר מוחק שמעוני את המרחק בינו לבין ומתיישב לידי על הספה בסלון, בשני הלילות בהם הלכנו לישון בלי לדעת אם נקום בבוקר, מפני שמאות טילים וכתב־מים החלו לעשות את דרכם אלינו. ומה עם המצפון, אני שואל באותו לילה ללא שינה, והוא משיב, "המצפון הוא איבר עודף שמוטב שיושל מבעוד מועד, כמו שנוהגות הל"טאות בונבן בעת מצוקה", ומצטט את השיר "תנו לצה"ל לנח" / לזיין ת'ערבים / הו הו הו... למה בעוזה אין לימודים / לא נשאר שם ילדים / הו הו הו". וכשאחל החמצן בריאותו הוא חותם את המסה "תל אביב, פברואר 2025, היום ה-500 למלחמת חרבות ברזל". ■

שמעוני. חוזר אל אחד העם

צילום: גוני ריסקין

בין קפקא לניר עוז

יובל שמעוני מתגלה כמסאי סוער וחתרני בספרו "הסופרים והקיסרים", שמדלג בין פרוזה, הגות, היסטוריה וכתביה אישית

מסות

אביגדור פלדמן

אילו היה ספרו של יובל שמעוני, "הסופרים והקיסרים: ארבע מסות על צמדים", מוצר אשר חוק הגנת הצרכן חל עליו, ייתכן שהיה מקום לתביעה קבוצתית בשם רוכשי הספר, בשל הגדרה מטעה של המטען הספרותי שנדחס ל-263 עמודי דיו. אך סופרים וספרים, למרבה המזל, אינם מוגנים בחוק הגנת הצרכן. וכך, במקום ארבע מסות על צמדים קיבלנו מסה ארוכה, לעיתים מיושבת ומלומדת ולעיתים סהרורית, המסתתרת סביב הכותב והקורא.

הפרק הראשון מוקדש לצמד גוסט פלובר ופרנץ קפקא, ואפשר למצוא בו גם קיסר אחד הנזכר בכתבי קפקא, הקיסר הראשון של סין צ'ין שי הואנג, בונה חומת סין, אך גם מי שציווה, על פי בורחס, לשרוף את כל הספרים אשר נוצרו עד זמנו. המסה על פלובר וקפקא פורסמה בנוסח שונה ב-2021 בכתב העת "אות", המעיד על עצמו כי הוא כתב עת אקדמי שפיט וכי המאמרים המתפרסמים בו מבוססים על כללי המחקר האקדמי. ספק בעיניי אם "הסופרים והקיסרים" היה צולח את השיפוט האקדמי כנראה שלא, ומוטב שכן.

הסופרים והקיסרים: ארבע מסות על צמדים

יובל שמעוני

הוצאת עם עובד, 263 עמודים